

Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over de mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's — Een nieuw actieplan voor een circulaire economie — Voor een schoner en concurrerder Europa

(COM(2020) 98 *final*)

(2020/C 364/13)

Rapporteur: **Antonello PEZZINI**

Corapporteur: **Cillian LOHAN**

Raadpleging	Commissie, 22.4.2020
Rechtsgrondslag	Artikel 304 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie
Bevoegde afdeling	Interne Markt, Productie en Consumptie
Goedkeuring door de afdeling	25.6.2020
Goedkeuring door de voltallige vergadering	16.7.2020
Zitting nr.	553
Stemuitslag	
(voor/tegen/onthoudingen)	215/2/4

1. Conclusies en aanbevelingen

1.1. Het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) is ervan overtuigd dat duurzaamheid een van de pijlers is voor de totstandbrenging van het Europa van de toekomst, en dat hiervoor een slimme en participatieve transitie nodig is, geschraagd door een cultuur van circulaire economie.

1.2. De transitie naar circulaire economische modellen in de EU staat niet los van de sociaal-economische context waarin zij moet plaatsvinden; het is in dit verband zaak om de uitdagingen van de huidige gezondheids crisis aan te grijpen om met nieuwe uitgangspunten omstandigheden te creëren waardoor nieuwe circulaire modellen sneller ingang kunnen vinden.

1.3. De nieuwe cultuur die aan de circulaire economie ten grondslag ligt, moet een gelegenheid zijn om met nieuwe criteria het begrip rijkdom van lokale en regionale entiteiten versneld in te voeren, d.w.z. om verder te kijken dan het bbp⁽¹⁾.

1.4. Inspanningen op het gebied van onderwijs, capaciteitsopbouw en meer verantwoordelijkheid moeten ervoor zorgen dat een "circulaire cultuur" ontstaat en mensen aangemoedigd worden om hun dagelijkse gedrag en gewoontes bij te sturen.

1.5. Het Europees stakeholdersplatform voor de circulaire economie (ECESP) zou moeten worden versterkt en zou een aantal beleidsinitiatieven kunnen ondersteunen die de overgang naar circulariteit kunnen bevorderen.

1.6. Het EESC is ingenomen met de voorstellen in het EU-Actieplan voor de circulaire economie (CEAP) en is van mening dat bij het opstellen van plannen om economisch en maatschappelijk te herrijzen uit de rampzalige situatie die COVID-19 heeft teweeggebracht, terdege rekening moet worden gehouden met de overgangsmaatregelen op weg naar een circulaire economie.

⁽¹⁾ PB C 100 van 30.4.2009, blz. 53.

1.7. Het is van essentieel belang dat de complementariteit tussen klimaatverandering, beleid inzake circulaire economie en maatschappelijk verantwoord ondernemen wordt erkend en dat de circulaire kenmerken van energie uit hernieuwbare bronnen onder de aandacht worden gebracht. Dit is met name relevant voor de bouw- en vervoerssector, maar er moet ook ondersteuning zijn voor landbouwprocessen en het voedselsysteem, wat noodzakelijk is om de hoeveelheid afval te verminderen.

1.8. Volgens het EESC biedt het voorgestelde pact voor vaardigheden en werkgelegenheid van het Europees Sociaal Fonds Plus een uitstekende gelegenheid om de geplande programma's uit te voeren.

1.9. Eco-ontwerp moet zich als praktijk blijven ontwikkelen, zodat producten langer mee gaan en de geplande terugwinning van hun bestanddelen wordt bevorderd. Dit moet een dynamische markt voor secundaire grondstoffen stimuleren, ondersteund door juridisch bindende maatregelen zoals verplichte gehalten aan gerecycleerd materiaal en digitale tracerings.

1.10. Zoals de Commissie al heeft gedaan voor "energieverbruikende producten" zou zij in overleg met de betrokken sectoren gedelegeerde handelingen moeten vaststellen ter bepaling van de kenmerken van nieuwe producten die grondstoffen voor andere producten kunnen opleveren.

1.11. De technische standaardisering van duurzame producten, te beginnen bij de hulpbronnenintensieve sectoren, moet in het kader van het kwaliteits- en conformiteitsstelsel bijzondere aandacht krijgen, waarbij een beroep wordt gedaan op conformiteitsbeoordelingen en ruimer gebruik wordt gemaakt van groene overheidsopdrachten en van de classificatie van grondstoffen en secundaire grondstoffen.

1.11.1. De nationale normalisatie-instellingen moeten, in samenwerking met de Europese normalisatie-instellingen⁽²⁾, zo spoedig mogelijk referentiepraktijken⁽³⁾ en geharmoniseerde normen ontwikkelen om de overgang naar de nieuwe functionele economie te vergemakkelijken.

1.12. Om de circulaire economie in de praktijk te realiseren, is sterke samenwerking met de belanghebbenden geboden en het EESC dringt aan op duidelijk beleid en financiële ondersteuning, met name op het gebied van reclame, zodat de EU-economie minder consumptiegericht wordt en, met inachtneming van de regels van de vrije markt, de nadruk komt te liggen op aspecten inzake de duurzaamheid en herbruikbaarheid van producten.

1.13. Naar de mening van het EESC is het van fundamenteel belang dat consumenten beter voorgelicht worden en gegevens krijgen over productbeheer, traceerbaarheid en transparantie, ook via productspecificaties en digitale technologieën, teneinde te zorgen voor de nodige informatie over de samenstelling en reparatiemogelijkheden van producten.

1.14. Het EESC acht het opportuun om Europese programma's aan te wenden om circulaire economische processen concreet te testen in diverse sectoren en in een significant aantal Europese steden, agrovoedingshubs en plattelandsgebieden, zodat zowel in de productie- als in de consumptieketens beduidende ervaring wordt opgedaan waaruit goede praktijken kunnen worden geput.

1.15. Het EESC is van mening dat ruim baan moet worden gegeven aan publieke en private actoren op lokaal niveau, die een cruciale rol kunnen spelen bij het benutten van nieuwe mogelijkheden door publiek-private partnerschappen te ontwikkelen en voorbeelden te bieden van "territoriale maatschappelijke verantwoordelijkheid"⁽⁴⁾ en maatschappelijk verantwoord ondernemen die zijn gericht op de beginselen van collaboratieve circulariteit.

1.16. Het EESC dringt er ten slotte op aan dat alle voorgestelde maatregelen worden onderworpen aan passende effectbeoordelingen waarbij rekening wordt gehouden met ecologische, sociale en economische gevolgen.

2. Sociaal-economische context — naar een Europese circulaire economie

2.1. Bedrijven en consumenten erkennen steeds meer dat de lineaire economische modellen die tot nu toe de norm zijn geweest — gekenmerkt door een hoog materiaal- en grondstoffenverbruik, toepassing van geplande veroudering en aansporing tot de aanschaf van steeds weer nieuwe producten — een ernstige belemmering zijn geweest voor duurzame ontwikkeling.

⁽²⁾ CEN, Cenelec en ETSI.

⁽³⁾ Zie UNI Italië en prenormalisatieprocedures, Verordening (EU) nr. 1025/2012.

⁽⁴⁾ PB C 175 van 28.7.2009, blz. 63.

2.2. In 2019 werd meer dan 92 miljard ton grondstoffen gedolven en verwerkt, wat bijdroeg tot ongeveer de helft van de wereldwijde CO₂-uitstoot⁽⁵⁾, wat aanzienlijke problemen veroorzaakt voor het milieu en de menselijke gezondheid.

2.2.1. Meer dan 90 % van het wereldwijde verlies aan biodiversiteit is te wijten aan de winning en verwerking van hulpbronnen⁽⁶⁾.

2.2.2. Ongeveer 20 % van de broeikasgasemissies wordt veroorzaakt door de winning en verwerking van metalen en niet-metalen ertsen⁽⁷⁾.

2.2.3. Bovendien voert de EU het grootste deel van de grondstoffen die ze nodig heeft om in haar behoefte te voorzien in.

2.3. Een circulaire economie die inzet op:

- maatschappelijk en ecologisch verantwoord ondernemen;
- nieuwe hoogwaardige lokale banen;
- afvalverwijdering;
- een continu en veilig gebruik van natuurlijke hulpbronnen;
- een circulaire “ontwerp-vervaardiging-distributie-gebruik”-cyclus;
- opwaardering en hergebruik van reststoffen op het einde van hun levenscyclus;

kan leiden tot de ontwikkeling van een functionele economie, die aanzienlijke voordelen kan opleveren voor de samenleving.

2.4. Momenteel is slechts 8,6 % van de wereldwijde economische activiteit circulair te noemen. De transitie naar een circulaire economie vereist een hoge mate van samenwerking tussen de publieke en de particuliere sector.

2.5. De transitie naar circulaire economische modellen in de EU staat niet los van de sociaal-economische context waarin zij moet plaatsvinden, namelijk de zwaarste economische recessie sinds de Grote Depressie van 1929, veroorzaakt door de coronaviruspandemie.

2.5.1. Als gevolg van COVID-19 kampen bedrijven met inkomstenverlies en stokkende toeleveringsketens, terwijl sluitingen van fabrieken en werkloosheid overal aan de orde van de dag zijn.

2.6. De huidige drievoudige dreiging — ongecontroleerde pandemieën, ontoereikende economische beleidsprojecten en een geopolitiek geheel onvoorspelbare gebeurtenis (of “zwarte zwaan”) — kan de wereldeconomie in een langdurige depressie storten, uiterekend op een moment waarop bij alle geleidingen van de Europese samenleving het besef groeit dat voor een duurzame economische ontwikkeling modellen nodig zijn die tegelijkertijd inzetten op technologie, een stijgende productiviteit en een efficiënter hulpmiddelengebruik.

2.7. Aan de andere kant kunnen de uitdagingen waarvoor onze planeet momenteel staat, een enorme kans blijken om duurzame ontwikkeling nieuw elan te geven op basis van nieuwe uitgangspunten, zodat nieuwe circulaire modellen sneller ingang kunnen vinden.

2.8. Het EESC heeft zich al herhaaldelijk uitgesproken over de noodzaak van duurzame en inclusieve groei. Samen met de Europese Commissie heeft het EESC het Europees stakeholdersplatform voor de circulaire economie (ECESP)⁽⁸⁾ opgericht, waarbij het heeft benadrukt dat “ondanks de successen die tot dusver zijn geboekt, de totstandkoming van de circulaire economie nog geen gelopen race is”.

2.9. Zoals de coördinatiegroep van het ECESP-platform heeft benadrukt, moet de transitie naar een inclusieve, klimaatneutrale en circulaire economie reeds vandaag van start gaan⁽⁹⁾.

⁽⁵⁾ Zie *Circular Economy and Material Value Chains* — World Economic Forum 2020.

⁽⁶⁾ Zie *United Nations Environment Programme (UNEP), Natural Resources for the Future We Want*, 2019.

⁽⁷⁾ Zie *Energy Transitions Commission, Mission Possible: Reaching Net-Zero Carbon Emissions by Mid-Century*, 2018.

⁽⁸⁾ EESC-2017-02666-05-00-DECBUR — Mandaat van de coördinatiegroep.

⁽⁹⁾ *Gezamenlijke verklaring over het nieuwe EU-Actieplan voor de circulaire economie (CEAP) van de leden van de coördinatiegroep (CG) van het Europees stakeholdersplatform voor de circulaire economie* – maart 2020.

2.10. Het EESC heeft op 6 april 2020 een gezamenlijke verklaring aangenomen waarin het benadrukt dat “in deze tijden van grote onzekerheid alleen een omvangrijk Europees economisch herstelplan het mogelijk maakt om de gevolgen van de COVID-19-pandemie op te vangen en samen een duurzamere Europese economie op te bouwen”.

3. Het voorstel van de Europese Commissie

3.1. In het nieuwe **EU-Actieplan voor de circulaire economie (CEAP)** worden, met het oog op het moderniseren en transformeren van de Europese economie, nieuwe initiatieven voorgesteld die betrekking hebben op de hele ontwerp- en levenscyclus van producten om burgers en bedrijven in staat te stellen ten volle deel te nemen aan de circulaire economie.

3.2. In het kader van de EU-industriestrategie worden maatregelen voorgesteld om:

- **van duurzame producten de norm te maken in de EU:** wetgeving inzake duurzaam productbeleid moet ervoor zorgen dat producten die in de EU in de handel worden gebracht, ontworpen zijn om langer mee te gaan;
- **de positie van de consumenten te versterken**, door ervoor te zorgen dat zij toegang krijgen tot betrouwbare informatie, met een echt “recht op reparatie”;
- **de nadruk te leggen op de sectoren die de meeste hulpbronnen verbruiken en waar het potentieel voor circulariteit hoog is**, waaronder:
  - **elektronica en ICT:** “initiatief voor herbruikbare elektronica”;
  - **batterijen en voertuigen:** een nieuw regelgevingskader voor batterijen;
  - **verpakking:** nieuwe voorschriften over wat is toegestaan op de EU-markt;
  - **kunststoffen:** nieuwe voorschriften inzake het gehalte aan gerecycleerd materiaal;
  - **textiel:** een nieuwe EU-strategie ter versterking van het concurrentie- en innovatievermogen in de sector;
  - **constructie en gebouwen:** een brede strategie voor een duurzame bebouwde omgeving;
  - **levensmiddelen:** een nieuw wetgevingsinitiatief inzake hergebruik om bij levensmiddeldiensten wegwerpverpakkingen en -tafelgerei te vervangen door herbruikbare producten;
- **te zorgen voor minder afval:** afval voorkomen en afval omzetten in kwalitatief hoogwaardige secundaire grondstoffen;
- **de circulaire economie haalbaar te maken voor mensen, regio's en steden;**
- **in te zetten op standaardisering;**
- **sectoroverschrijdende acties:** circulariteit als voorwaarde voor klimaatneutraliteit;
- **inspanningen op mondiaal niveau;**
- **toezien op de voortgang.**

Het betreft ongeveer 35 maatregelen met als tijds kader midden 2020-midden 2023, met initiatieven op het gebied van elektronica, afval en personen- en milieudiensten.

4. Algemene opmerkingen

4.1. Het EESC is ervan overtuigd dat duurzaamheid een van de pijlers van de toekomstige Europese ontwikkeling is en dat burgers, consumenten, bedrijven en werknemers via een slimme en participatieve transitie naar een circulaire economie en met forse investeringen in staat zullen zijn om de uitdagingen het hoofd te bieden en om niet alleen een bijdrage te leveren aan de bescherming van het milieu, maar ook aan de ontwikkeling van het concept van een open en inclusieve samenleving die hulpbronnen vrijwaart voor de toekomstige generaties.

4.1.1. Met name de landbouwpraktijken en het voedselsysteem kunnen sterk profiteren van de circulaire economie, om minder afval te produceren en meer welzijn voor de burgers mogelijk te maken.

4.1.2. Er zullen forse investeringen nodig zijn om groene technologieën, nieuwe organische meststoffen en biomethaan te ontwikkelen.

4.2. Het Comité is ingenomen met de wetgevings- en beleidsmaatregelen die in het CEAP worden voorgesteld en zou graag zien dat de transitie maatregelen op weg naar een circulaire economie naar behoren in aanmerking worden genomen, met name na de verwoestende effecten van COVID-19.

5. Samenhang op EU-niveau

5.1. Het is van essentieel belang dat de complementariteit tussen klimaatverandering en beleid inzake circulaire economie wordt erkend. Essentieel is dat ook de energie-input afkomstig is uit hernieuwbare energiebronnen en niet langer een lineair model volgt, zoals dat bij fossiele brandstoffen wel het geval is.

5.1.1. Circulariteit in het energiegebruik uit zich ook in aandacht voor energiebesparing en energie-efficiëntie, wat zeker in de vervoerssector dringend noodzakelijk is.

5.2. De opbouw van de capaciteit die nodig is om de circulaire economie te bevorderen, moet op alle niveaus worden aangemoedigd. Het voorgestelde pact voor vaardigheden en werkgelegenheid van het Europees Sociaal Fonds Plus is een uitstekende gelegenheid om de geplande programma's uit te voeren.

5.3. De rol van overheidsopdrachten bij het realiseren van deze transitie mag niet worden onderschat. De reeds in de richtlijnen inzake overheidsopdrachten⁽¹⁰⁾ opgenomen minimale milieucriteria moeten verplicht worden, met passende technische specificaties⁽¹¹⁾. Aanbesteders zouden een specifieke opleiding moeten krijgen om ervoor te zorgen dat alle circulaire mogelijkheden worden geboden en om te voorkomen dat eventuele hinderpalen circulaire overheidsopdrachten in de weg staan.

5.4. Het Comité acht het van het grootste belang dat bij de talrijke initiatieven die in de loop van de komende maanden zullen worden gestart, expliciet wordt gekeken naar de manier waarop circulaire en duurzame investeringen kunnen worden bevorderd, met name in structureel en financieel zwakkere landen.

5.4.1. Deze initiatieven moeten in samenwerking met de lokale overheden en de sociale partners worden ontplooid, met bijzondere aandacht voor het scheppen van nieuwe en betere banen.

5.5. Het EESC acht het passend om wettelijke vereisten vast te stellen om de markt voor secundaire grondstoffen een impuls te geven, met name voor verpakkingen, voertuigen, bouw materiaal en batterijen.

5.6. Het eco-ontwerp van producten is een essentiële factor voor het tot stand brengen van circulaire processen. De praktijk moet daarom breder ingang vinden en een volwaardige plaats krijgen in alle productiefasen. Op die manier kunnen bestanddelen vlotter worden teruggewonnen, hetgeen een dynamische markt voor secundaire grondstoffen moet stimuleren.

5.6.1. In het licht hiervan zou de Commissie, zoals zij al heeft gedaan voor "energieverbruikende producten"⁽¹²⁾, gedelegeerde handelingen moeten vaststellen ter bepaling van de kenmerken van diverse gebruiksproducten die na gebruik grondstoffen voor andere producten kunnen opleveren.

5.7. Technische normalisatie in de circulaire economie is van bijzonder belang. Aangezien het een zeer transversaal en complex thema betreft, is het essentieel om te zorgen voor een nauwe coördinatie tussen de verschillende belanghebbenden, de normalisatie-instellingen en de activiteiten van de wetgever.

5.8. De technische normalisatie van duurzame producten, met name in hulpbronnenintensieve sectoren, is van bijzonder belang, met name bij het gunnen van groene aanbestedingen en bij de classificatie van grondstoffen en secundaire grondstoffen.

5.9. Het EESC dringt er op aan dat alle voorgestelde maatregelen worden onderworpen aan passende effectbeoordelingen waarbij rekening wordt gehouden met ecologische, sociale en economische gevolgen.

⁽¹⁰⁾ Richtlijnen 2014/23/EU (PB L 94 van 28.3.2014, blz. 1), 2014/24/EU (PB L 94 van 28.3.2014, blz. 65) en 2014/25/EU (PB L 94 van 28.3.2014, blz. 243).

⁽¹¹⁾ Zie UNI/PdR: 2019 Richtsnoeren betreffende methoden voor de verificatie van het gehalte aan gerecycleerde en/of teruggewonnen materialen en/of bijproducten in aan de hand van minimale milieucriteria gereguleerde producten.

⁽¹²⁾ Richtlijn 2005/32/EU (PB L 191 van 22.7.2005, blz. 29), herschikt bij Richtlijn 2009/125/EU (PB L 285 van 31.10.2009, blz. 10).

5.10. Het huidige debat over de vraag of het nuttig en noodzakelijk is om de beginselen van de circulaire economie toe te passen, kan worden aangegrepen om resoluut werk te maken van de veelbesproken kwestie om verder te kijken dan het traditionele bbp en om aan de op economische prestaties betrekking hebbende elementen die vandaag in de drie systemen voor de berekening van het bbp⁽¹³⁾ worden gebruikt, nieuwe elementen toe te voegen, zoals het creëren van op solidariteit gebaseerde systemen voor een inclusieve samenleving, leven binnen de draagkracht van onze planeet of een billijke verdeling van goederen.

6. Onderwijs en cultuur

6.1. Volgens het EESC moet absoluut een “circulaire cultuur” worden bevorderd door middel van inspanningen op het gebied van onderwijs, capaciteitsopbouw, meer verantwoordelijkheid en een versterkte dialoog met het maatschappelijk middenveld, zodat mensen hun gedrag en dagelijkse gewoontes gaan aanpassen. Een nauwe sectoroverschrijdende samenwerking is ook van essentieel belang.

6.1.1. Maatschappelijk verantwoord ondernemen, als concreet onderdeel van een functionele economie, past perfect in de cultuur van de circulaire economie, omdat het buitengewone synergieën mogelijk maakt tussen de belangen van ondernemers en die van werknemers, die zich samen inzetten voor duurzame ontwikkeling, met bijzondere aandacht voor het verminderen van afval en verspilling.

6.2. Er zouden voorstellen moeten worden gedaan om de beginselen van de circulaire economie een plaats te geven in de leerplannen van scholen en in programma's in het hoger onderwijs, en om hoogwaardig technisch onderwijs te financieren en creatieve vaardigheden te ondersteunen.

6.3. Het Erasmus+-programma zou zeer geschikt zijn geweest om de uitwisseling van kennis over de circulaire economie tussen de verschillende Europese landen te bevorderen.

6.4. De in opdracht van het EESC uitgevoerde studie⁽¹⁴⁾ en het desbetreffende advies NAT/764 over de ontwikkeling van synergieën tussen verschillende stappenplannen voor de circulaire economie, alsmede het actieve netwerk van het Europees stakeholdersplatform voor de circulaire economie, vormen een solide basis voor de uitwisseling van informatie en het genereren van kennis door de betrokken belanghebbenden.

6.5. Economische actoren en maatschappelijke organisaties zouden — ook met behulp van geschikte fondsen, zoals het onderdeel “missies” van het Horizon Europa-programma — circulaire economische processen concreet kunnen testen in diverse sectoren en in een significant aantal geschikte Europese gemeenten.

6.6. Eco-ontwerp is hoe dan ook de essentiële factor voor het tot stand brengen van circulaire processen.

7. Consumenten als belangrijke spelers bij de totstandbrenging van de circulaire economie

7.1. De praktische totstandbrenging van de circulaire economie vereist een sterk netwerk van geïnformeerde, betrokken en onderling verbonden belanghebbenden. Ten behoeve van de verschillende betrokken groepen dienen beleidsmaatregelen en structurele ondersteuningsmaatregelen te worden vastgesteld, die regelmatig worden geëvalueerd en waarover doeltreffend wordt gecommuniceerd.

7.2. Wat reclame betreft, moet ervoor worden gezorgd dat die — met inachtneming van de regels van de vrije markt — haar sterke consumptiegerichtheid verliest en aspecten inzake de duurzaamheid en het herbruikbaarheid van producten op de voorgrond plaatst, zonder misleidend of bedrieglijk te zijn.

7.2.1. Reclameboodschappen moeten realistischer worden en meer aandacht schenken aan trends en specifieke kenmerken. Concrete voorbeelden met betrekking tot het streven naar duurzame ontwikkeling en de duurzaamheidskenmerken van producten zijn waardevol voor de consument en de samenleving.

7.3. Het recht om producten tegen eerlijke en redelijke prijzen te laten repareren moet worden erkend en in de productgaranties worden opgenomen. In deze context kan ook gedacht worden aan het stimuleren van fiscale maatregelen en van buurtvoorzieningen waar mensen vlot voor reparaties terecht kunnen⁽¹⁵⁾. In dit verband moet de bestrijding van geplande veroudering integrerend onderdeel worden van de nieuwe technisch-normatieve kenmerken van milieuvriendelijke producten die gemakkelijk te repareren en te recyclen zijn.

⁽¹³⁾ Zie SEC 2010 EU.

⁽¹⁴⁾ <https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/publications-other-work/publications/circular-economy-strategies-and-roadmaps-europe-executive-summary>

⁽¹⁵⁾ Zie Richtlijn 1999/85/EG van de Raad van 22 oktober 1999 wat de mogelijkheid betreft om bij wijze van experiment op arbeidsintensieve diensten een verlaagd btw-tarief toe te passen: kleine hersteldiensten voor fietsen, schoeisel en lederwaren, kleding en huishoudlinnen, renovatie en herstel van particuliere woningen en thuiszorg.

7.4. Het EESC erkent het succes van zijn partnerschap met de Europese Commissie bij de ontwikkeling van een innovatief interinstitutioneel platform (ECESP) en hoopt dat het mandaat van het platform zal worden uitgebreid.

7.4.1. Het EESC is van mening dat zou moeten worden nagedacht over een andere belastingverdeling, met lagere belastingen op arbeid en hogere belastingen op grondstoffen en met name op minder duurzame producten en producten waarbij duidelijk van veroudering sprake is.

7.4.2. Het beginsel van strengere belastingheffing moet worden toegepast op in de EU ingevoerde producten waarbij weinig aandacht is besteed aan de criteria van de circulaire economie.

7.5. De rol van sociale ondernemingen in de circulaire economie moet expliciet worden erkend en ondersteund zodat activiteiten van bedrijven met ervaring op het gebied van hergebruik, reparatie en regeneratie een grotere sociale waarde krijgen, aangezien zij zich bezighouden met de ontwikkeling van de vaardigheden van de meer kwetsbare mensen in de samenleving.

7.6. Het EESC benadrukt dat de Europese consument beter moet worden voorgelicht over productbeheer, waaronder over de voordelen van ontwerpen en produceren voor de circulaire economie, en over traceerbaarheid en transparantie, ook via productpaspooten en digitale technologieën zoals blockchain, teneinde te zorgen voor de nodige informatie over de samenstelling, reparatiemogelijkheden en het einde van de levensduur van producten.

7.7. Betrouwbare, vergelijkbare en controleerbare informatie is belangrijk om de consument in staat te stellen om duurzamere keuzes te maken en om bedrieglijke ecologische claims ("greenwashing") te doorprikken.

7.8. Lokale overheden zijn belangrijke spelers bij het beheer van water en afval en secundaire hubs voor grondstoffen. Zij kunnen in partnerschap experimenten opzetten die van essentieel belang zijn voor circulaire innovatie.

7.9. Het EESC steunt de ontwikkeling van de beginselen van "territoriale maatschappelijke verantwoordelijkheid", waarnaar het reeds in eerdere adviezen heeft verwezen en waarmee de publieke en particuliere verantwoordelijkheid voor circulaire duurzaamheid van regio's en steden moet worden gegarandeerd.

Brussel, 16 juli 2020.

De voorzitter
van het Europees Economisch en Sociaal Comité
Luca JAHIER
